

6
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

AL

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δευ. 1969 / φεβ. 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Συμπραγού...
(παλαιότερον ὄνομα: Συμβραγού...), Ἐπαρχίας... Κισάμου,
Νομοῦ... Χαλκίδος
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος... Ἀντωνίου
... Ἀρχονταίου... ἐπάγγελμα... Διδάσκαλος
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Συμπραγού... Κισάμου... Χαλκίδος
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 11
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... Σωάνης... Τζατζαίου
...
ἡλικία... 86... γραμματικαὶ γνώσεις... Ἀντ: Κρητικὴ
... τόπος καταγωγῆς... Συμπραγού

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικά περὶοχαὶ προσωρίζοντο διὰ σπορὰν καὶ ποῖαι διὰ βοσκὴν ποιμνίων ; *Διὰ ὄσπαρα' προσωρίζονται οἱ ἀνοιμαὶ περὶοχὲς καὶ διὰ βοσκῆς σκουδίσαντων οἱ καλὶ ἔργωντος εὐαδῆς.*
Ὑπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα ; *Δεν ὑπῆρχον χωρισταὶ ἢ ἐν μὲν περὶοχῇ τῇ "χαλῆρας" τῇ*
2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτημόνας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ.
Ἀνηκουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς Τούρκους
3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων τοῦ, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν τοῦ ; *Ναί*

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Ἀσχολοῦνται... ὑπὲρ... δι' ὑπὲρ... εἰς τὴν... γεωργίαν*.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; *Ναί*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εις αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

Ἐργαζόταν... ὅσα' κτήματα... Ἕλληνες... καὶ αἱ... οἰκογένειαι... καὶ... ἐξημερυνόταν καὶ εἶδος.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασι-κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...

Ἐλέγοντο... σημασικατόροι.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρῆμα) ; *Εἰς εἶδος*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργαται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἄλγνισμα, τὸν τραγῆτον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εις χρῆμα ἢ εις εἶδος ;

Ὀχι.....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Ὀχι.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; *Ἐργάζοντο... ὅλγοι... αἱ... αἱ... ἡ*.....

αἱ... Ἀμερικῇ.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-αματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

Ἐπήγαιναν... γὰρ ναὶ... ἐξ ἀμερικῶν... ἀμερικῇ.....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μέ καῦσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;...

..... ἔλιπαίνοντο με' ὄψα κα' παραπάνω.....

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... ἔγινε το 1932.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... Ἀπ. το 1946.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... Τα μονόφτερα καὶ το δίφτερα ἐχρησιμ.

ποιοῦντο μόνο ἐξ ἰδία χωράφια. Τα ἀγοράζον ἀπὸ τοῦ ντερμιτη δες.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

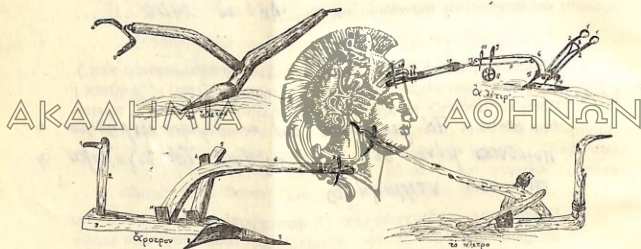

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει;) ... 1955.....

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ —————

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
 5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ 20' 1953
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον ..Τὸ κατεσκευάζει (καὶ κατα-
 σκευάζει) .. εἰς .. ἴδιον .. εἰς .. γεωργοί .. ἀπὸ .. ξύλου .. πλά-
 τῶν ..

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραῖ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. χερούλι	6. ... σταβάρι	11.
2. ὄχημα	7. ... κατωμαχίδι	12.
3. ποδάρι	8. ... παρουνία	13.
4. βφινές	9. ... γυνί	14.
5.	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

Παρατήρησις: ὅσα τὰ ἐξαρτήματα τοῦ ἀρότρου
 ἦσαν περαστά.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὑνὶ. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

..... Ἡ τοῦ ὑνὶ ἰδιὰ μορφή.....
.....
.....

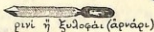
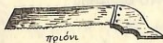
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... *πλατυτή*.....

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, *ἀπὸ ξύλου*.....

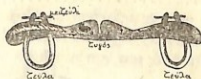

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

... *Τὰ ἐκκοιμήματα καὶ τὰ ἀκόμη: ἡ σκῆλα*
... *καὶ ἡ σκεπάρνα*.....

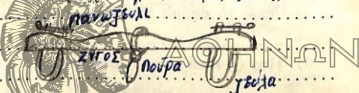

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται); βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Στὴν ἀρχὴ μόνο βοῦνα. Σήμερα χρησιμοποιοῦνται καὶ ἡμίονοι*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *Δύο... βοῦνα... ἢ... εἷς... ἡμίονοι...*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *Μὲ καὶ βοῦνα ἦταν καὶ εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ζυγός*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λογριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

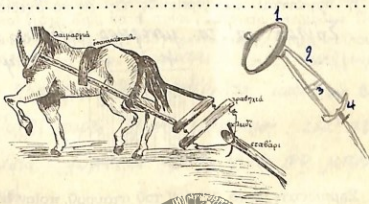
- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. *Παλαιὸ καὶ νέος τοῦ ἱλίου πόλεως*

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *ὁ κρίκος λέγεται λοῦρα, εἶναι διδερῆνες καὶ αὐταὶ ἀερεῖνται ἐπὶ αἰδερῆ*

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; *ἀπὸ τοῦ 1946*
- Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; *Μὲ τραβήχαι*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

Φέρει τὴν ² κωλύρα, τὰ ³ τραβηχτά, τὸ ³ ἐπανωκισμένο
καὶ τὸν ⁴ ζυγόν.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποίαν ἢ συνθήκη εἰς τὸν πόπον σας... ὄργωνε... ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης)
...Σαί... μεγάλων... ὁ... γυνοί, ὡρῶν... αὐτοί... καὶ... ὁ πατέ-
...ρας... ἐπὶ πρῶν...

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Ὁ γεωργὸς... βάζει τὰ βόδια εἰς χωράφι
καὶ τὰ ζευγώνει μόνος τοῦ. Τοποθετεῖ τὰ ζεύγη, βάζει τὸ ἀξέρι ἀνάμεσα
στὰ βόδια τὸ ἀνδρὶ μὲ τὸ ἀξέρι, πρὸς τὴν ὄχραν τὴν ἐχοίνα, μὲν τὸν
σταυρὸν τοῦ καὶ ἀρχίζει τὴν δουλειά.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηρεῖον ἄροτρον.....

...καὶ... εἶναι ὁ... γεωργὸς... ζεύγει... τὰ... βόδια, πρὸς τὸ
διδερμένο ἀξέρι... καὶ... ζευχαρίζει... ὅλη... μέρα....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

...Κουμαντάρει... τὰ ζῶα... μὲ... σχοινία... πρὸς... εἶναι
ὁδεγμένα... στα... κέρατα... καὶ... πινακίδια... εἰς... ὄχραν... τὸ ἀξέρι...
Τὰ βόδια ἀπαραμύχουν... φοράν - για νὰ μὴν τρώει χόρτα -
μαλαδίνας. Ἀπ' ὅδω βγαίνει ἡ "παροιμία" "οἱ μαλαδίνας
εἶναι για τὰ βόδια",

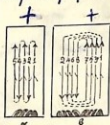
καλαδίτης συρμάτινης

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

..... Στα' παλαιο' χρόνιο' το' ὄργωμα ἢ ἡ σπορά
γινόταν' ὅπως το' ἐκ εὐθείας γραμμῶν (α.)

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

... Σήμερα καὶ το' μονόφυλλο εὐδερμένο ἀγέρι γίνεται
περιφερειακῶς

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπαρές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.) ; ἐγίνετο καὶ γίνεται καὶ σπορὴς

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ; Ναί,
καὶ δε' ἀποστάσει 3-4 μέτρα

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῇται ἄροτρον ; ἐγινόταν ἡ σπορά με βλαπτικὴ
μόνον δε' χαλκία (μικρὰ καὶ περὶ πέντε ἐδάφη).

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανομὴ τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. πλαγίως

Ὅταν ὁ χωρὸς ἀγέρι νὰ πᾶν πρὸ βαθιὰ το' ὑνὶ
ἐγκάτω το' διαβάρι ἢ ποτὰ με' το' ὑνὶ ποτὰ
ποτὰ ποτ' ἀγέριον - 8 -

ἢ ἄλλων. *h3. q̄a*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργίαι, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Γίνονται... 1-2... καλλουργίαι.
κατὰ τὸν Ὀκτώβριον... καὶ... ἐπέρχονται κατὰ τὸν Δεκέμβριον... Πολλοὶ φάρει... ἄρμυ... ἐπέρχονται... ἐπὶ πεταχτά...
ταῖς χωράφισιν... χωρὶς ναὶ... ἔχουν γίνεσθαι πρὸς μερροσὰ...
καλλουργίαι...

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

[illegible]

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ-
νάπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

1-2 хрѡта

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *Διὰ τὰ βιολογικὰ, κηπευτὰ γίνονται 1-2 ὀργώματα ἢ καὶ περισσότερα. Διὰ τὰ ψυχανθὰ κανένα.*

- 5) Ποια εργαλεία ή σκεύη χρησιμοποιούνται: α) κατά την σποράν.
π.χ. τὸ **δισάκι**· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Христополітиса то' второва'иццо

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουτία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

..... *Με' λουιάντρα, με' σκαπίδα, με' βουκέντρον*
ἢ καὶ με' τὰ πιδία

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... *ὄχι*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

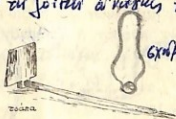
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

..... *Παλ. τὸ σκαπίδο... χρησιμοποιεῖται καὶ
τὸ σκαπίδο καὶ τὸ σκαπέν. Ἡ σκαπίδα γιὰ τὸ γράψκει
δαφνιν καὶ ἐχίδνιο γύρω ἀπὸ τὸ ἀπὸ τὸ μέρος τὸ δὲ σκαπέν
γιὰ τὴν τοῖαν ἀντικεινὸν τὸν γυμνῶ*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

..... *Συνήδου τὸν βοῦν καὶ παιδία καὶ ποῦ βοῦ-
καποῦ καὶ χωράφι... ὅταν γίνεται... σπορά...*

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

..... *Ἐκαλλιεργοῦντο καὶ "φτενά" χωράφια... εἰς
πεταχτά... τὰ κονία... ἐκαλλιεργοῦντο... εἰς... παχίστρα
χωράφια καὶ πορρὸν πορρὸν ἐφρίχοντο... εἰς... εὐδαμνί... ἀπὸ
τὴν χονδρὰν τὸν γυμνῶ*

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

..... *Τὰ... δύνανται... χωράφια*

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

..... *Ὁτ. πατάτες... ἐφυτεύοντο καὶ... φρυγανίσματα
... εἰς... αὐλάκια*

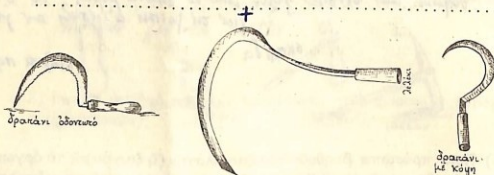
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Τὰ δρεπανία ἐθερίζοντο με' τὸ δρεπάνι.

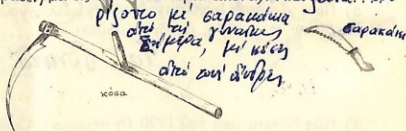

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπανία ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

Σήμερα... χερσὶν ἀποκομίζονται... ὀδοντωτὰ δρεπανία... ἢ... με' κόψη... γιὰ τὸν θερισμὸν τῶν δημητριακῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΔΟΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ με' ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

Ἡ... κόψη... τοῦ δρεπανιοῦ... ἦταν... ὀδοντωτή.

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ τοῦ (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

Ἡ... χειρολαβὴ... τοῦ δρεπανιοῦ... ἦταν... ξύλινη.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *Τὰ κατεσκεύαζεν ὁ νεομύτης*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *καὶ σήμερον ὡς πρὶν χρησιμοποιοῦνται οἱ φακί, τὰ ράβι καὶ τὰ ρεβιθία*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *θερίζονται εἰς ὄψιν 15 ἐκ τοῦ ἐδάφους περίπου*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; *Τὰ ἀφένουν οἱ ἴδιοι οἱ θεριστοὶ*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Παραγράψατε λεπτομερῶς)

οἱ χεριές τοποθετοῦνται 6-8 μαζί καὶ κάνουν μία ἀχμαλιά. Τὰ στάχυα πάνε πρὸς τὴν μία μεριά, ὡς εἶναι μαζί οἱ μίστοι. τὸν ὅχι, τότε διασταυρῶνεται

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. *λέγονται ἀγκυλῆς. πολλὰς ἀγκυ-
λῆς. κύνων. καὶ χειρὸς.*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν: ἄνδρες καὶ γυναῖκες; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον;

*... θερίζουν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. (ὡς) εἰς τὸ
... τηλίκον θερίζουν εἰς γυναικὴ καὶ εἰς ἀνδρῶν
... βέλκων καὶ χειρὸς.*

2) Πῶς ἡμεύοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπήν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

*... ἔπαιρναν 3½ ὀκάτης μισθοῦ. (βιτάρ. καὶ φρι-
δαρι.) καὶ δίδοντο ἀπὸ τὰ χαράματα καὶ εἰς ἡμέ-
λεισμα. καὶ πρὸς κατὰ τὴν 8, ἔπαιρναν καὶ καλὸν
(τυρὶ ἢ εἰς). καὶ τὸ μεσημέρι φαγεῖν.*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των);

*... ὡς γυναῖκες ἔλασαν σκεπτικὰ τὰν
... εἰς πομπόχρηστο γυναικὴ.*

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ναί. Ποτέ. Πῶς. ἄρχιτε... ἢ ἀρχίξτε... θερισμοῦ...
τῆς μηνὸς... ἡμερῶν : Τρίτη, Πέμπτη καὶ ἑλλάτω

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν... οἱ...

κοπέλλοι... διάφορα τραγούδια, κυρίως μαντινάδες,
ὅταν τὰ μασμυρὶ... εὔταιζονταν (ἔτρωγαν) κατὰ
φαντὸ (γεννῶν).....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάρον, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶσιμον. Οἱ παλαιαὶ ἀφῆσαν ἓνα μέρος ἀθήριστον

τὸ "Ἀποδέρει". Ἐπαιρναν τὰ καλάκια... τὰ ἐδέναν
ἐξ' ἐξήκοντα σταυροὺς καὶ τὰ ἀφῆσαν ἐκεῖ γιὰ νὰ
τα φάνε τὰ βόδια καὶ νὰ παῖν κατὰ τὸν χρόνον.
Ἐπίσης ἐσημειώσαν νὰ δίνουν εἰς χοντρά ζωα
(βόδια - ἄλλα κ.λ.π.) τὴν παραμονήν τ' Ἀγίας Παναγίας
νὰ φάνε "παπούδια", δηλ. θραυσμένα καλαμπόκια, σάβρι,

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων. Ὡρᾶ, ρόβε κ.λ.π.)

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

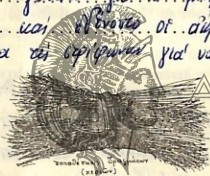
Τὸ δέσιμον τὰς δεμάτιας (καρὸ βολα)... ἐγινό-
ταν... ἀμέσως μετὰ τὸ θερίσμα αὐτὸ πρὶν ἀνοῖξαι
ἔαυ καὶ αὐτὰς ἐθάρρε, ἔδινε τὰ δεμάτια τὰ βράδια.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

...Τὰ' δεμάτια... τὰ' ἔδενε... ὁ γεωργὸς... μετ'...
 σπάρτου... τὴν... ἀγκαλιῇ... παρὰ μοναχοῦ... τοῦ...
 ἔπαρκε... οἱ... σπάρτοι... ἐδέονταν... μετ'... κομπο...
 ἐπέρνοον... καὶ... ἀπὸ τοῦ... χερσὶν... ἢ... πᾶν...
 σπάρτο... ἔλαβον... τὴν... ἀγκαλιῇ... εἰσέβαν... τὸ...
 μετ'... ὅνα... γόνατο... γιὰ... νὰ... μικραῖν... ὁ...
 χερσὶν... καὶ... ἐδέοντο... οἱ... σπάρτοι...
 φού... πρῶτα... τὰ' σπάρτου... γιὰ... νὰ... μὴν... σπάρτου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

...Τὰ'... δεμάτια... γινόνταν... μετὰ... σπάρτοι... σπάρτοι...
 ἀφορα... μετὰ... τοῦ... χερσὶν... καὶ... πᾶν... ἢ...
 ἀριθμοῦ... γιὰ... νὰ... εἶναι... ὁ...
 Στὰ... σπάρτου... 4... χερσὶν... πᾶν...
 τὰ... σπάρτου... πρὸς... τὸ...
 τὰ' ἔδεναν.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πρὶν πρὸ τοῦ 1900

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Τὸ φύτευμα τῶν πατακῶν γίνεται ἀπὸ τὸν Γενάρη (γενναριονὶ Πατακῶν) μέχρι τοῦ Μαρτίου. Ἐπὶ αὐτῶν φυτεύονται καὶ τῶν Ἀβγόνων.*

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. *Τὸ βγάλισμα ἐγίνετο καὶ τὸ βιαστικῶς ποὺ εἶχε ὡς ἀγροτικὸ σπέρει. Σήμερα τὸ βγάλουν καὶ καὶ τὸ ἀργά.*

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τοὺς χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.

Πάντα εἶναι στὰ γὰρ σανὸν καὶ βοροχέμωνι ποὺ δὲ μπορούσαν νὰ πορίζουν (βγάλουν) ἔξω γιὰ βοσκὴ. Σαν τελείωναν τὰ αἶχρα καὶ ὁ σανὸς εἶναι στὰ γὰρ γαϊδουράγρια (πράσινιαθιά), χόρτα καὶ μεράβια καὶ παχὰ φύλλα καὶ ἀγκάθια - τσίτες εἰς αἶμας τῶν. Στὰ πρόβατα εἶναι σῆρα, φύλλα ἀμυγνῶν, εἰοφουντες (κλάδοι εἰσίν) καὶ ντριγιάδουνα τάδε (κλάδα καὶ φύλλα θαλασπῶν).

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.). *Μὲ δραπεάνι ἢ σαρανάκι (ἐν λ. 12)*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

Τὰ χόρτα ἔβγαν λικάρια (δερμάτια)

Ὡς χωράφι μέχρι να' ξεραθῶν. Πολλὰ φορὴ τὰ' ἐγύριζαν γιὰ να' ξε-
ραθῇ καὶ ν' ἰδῶν μερὶς. Ἐσὶ ἔβριχε ὥς καιρὸς αὐτῷ, τότε τὰ χόρτα
μουχλιαῖσαν, ^(φωτογραφία) χαλαίσαν, καὶ ἴδεν. τὰ' ἐφύζαν. τὰ' ζῶα
κατὰ ἐπαυριαν. τὴν. καθεύδον. πού. ἔχε. ἐχίμα. πασσαφόν. ἀνοικτῶς
ἀπὸ πάνω καὶ κάτω, ἔβασαν δυὸ ὄρματα, ἔβριχναν τὰ χόρτα, τὰ'
ἐμπάθον (ἐπύθον μὲ τὰ πόδια) ἔβριχναν τὰ ὄρματα καὶ ν' μπαλά (ἴδεν
αὐτὰ) ἦσαν ἔτοιμα. Τὸ δέομα τῶν χόρτων καὶ ν' μεταφοράς εἰς γένεσι πρῶ-
τον πού εἶναι ὁροσμία καὶ Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ δὲν θραύσῃ. (δὲν πέ-
φταν τὰ φύλλα ἀπὸ τῶν χόρτων)

1) Μεταφορά τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

..... Τὰ' χερσὶ βάζει... ἐκτεφύρονται... πάντα ὥς
ἀλῶνι.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οἷου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά-
στρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν;
Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

..... Τὸ ποῦ... ἐκτεφύρονται... τὰ' χερσὶ βάζει... ἔχεται δε-
μνία'. Τὸ βάρει καὶ ν' ταν' (βρῶμεν). ἄρδια. Τὸ' φαντα-
ρεῖ δερμάτια πολλὰ ὥς ἕνα πάνω στ' αἶψο.

- 3) Υπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνι-
σμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

..... Τὸ' ἀλῶνι βρε... γινόταν... πάντα ὥς... α-
λῶνι.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
ποῖαν θέσιν; .. Τὸ'... ἀλῶνι γινόταν... ἐξω... αὐτοῦ... τοῦ...
... καὶ... χωρίων... ἐξ... γ.η.ο... μέτρα. (ὥς... κουράκι)
γιὰ... να'... τοῦ... πάντα... σ'... καιρὸς. (ἀνέμους)
καὶ να' γίνονται ἀμέσως τὸ λίκνισμα. Δίηλα ἔπρε-
πε να' ὑπάρχη κάποιο δένδρο γιὰ να' ἀδυνατῇ σκεῖ
βλαστὰς τῶν (ὥς θυμαρίδι)

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

..Καὶ εἰς γειωρὸν εἶχε. Ρυὸν τοῦ σφύου. Μαῖματα. ὁ μαζὸς
νοικοκυρῶν. εἶχε. Ρυὸν. Στεῖ. ἔνα. ἀβάνευαι. τὰ. κατ' ἐλπίδα του καὶ
ἐστὶ ἀλλο αὐτῷ εἰχνοθε καὶ δεῖ εἶχαν καλυψάμενος

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

..Τὸ. ἀβάνευμα... ἀρχίζω. τὰ. λαύνο. καὶ. τὴν αὐτὴν μέρα
ἀρχαίωσαν.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Τὸ. ἀβάνευμα... ἦταν. χωματάλωνο.
ἦσαν οἱ γεωρὸν μὲ τὴν αὐτὴν δὲ αὐτὸ καὶ τὴν ἐξάμενος. ἦτο.
Στεῖ. ἀβάνευμα. τοποθετοῦν. πετρίδες. πλάκες. καὶ. ἐστὶ τὸ ἀβάνευμα
ἐξάμενος. μὲ. τοῦτον. ποὺ. στέγα. εἶχε. τὴν. ἀβάνευμα. πετρίδες.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστὸν ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). Ἀφού. εἶχε. τὰ. ἴσως. ἀπὸ. τοῦ ἀβάνευμα, καὶ
λαύνο. καὶ. ἀβάνευμα. ἦτο. τὸ. ἀβάνευμα. Παιρνω. βουτεια'
(μοῖρος τῶν βοῶν), ἀχύρα. καὶ. ἦτο. χωμα, τὰ. τοῦ ἀβάνευμα
μὲ. χυμὰ. ποδάρι. καὶ. ὁ. ἀβάνευμα. πηλὸν. εἶχε. ἴσως.

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; Ὅχι.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

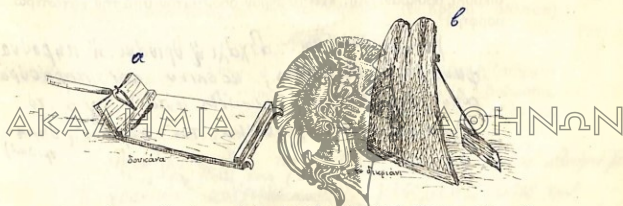
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νίου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος ἀπὸ τῆς ἀλ-
ω-
στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρονται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Ἡμῶν χωρὶ
βωλόςυρος... ἔλκων... ἐπὶ... κοκκία... ράβδ... ἢ... βίβλος... ἢ... γὰρ... ἐπὶ... ἢ...
εἰ... μακρὴ... ποσότητα... τότε... ἐλκων... καὶ... ὅσο... βίβλος... με... ἐλκων... ἐπὶ... ἐλκων...
κί... καὶ... καὶ... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων... ἔλκων...
ἐλκων... καὶ... ἀγχαλὶς...*

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὥπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

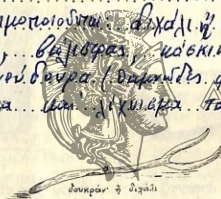
*Δ... βωλόςυρος... τῶν (α)... εἶχε... εἰδερμένα... δουκάννα
... (β)... κοφτερὰ... περὶ... μὲ 1,5 μ.
μακρὰ... (δ... πρῶτος... ἦταν... κοφτερὰ... γὰρ... καὶ... τρίτο... εἶδος
βωλόςυρου... πρὸς... καὶ... εἶχε 2... περιστρεφόμενος... γίνοντο
μετ' ἐλκων... με... κοφτερὰ... νύχια... (ἀποσχίδες... λίθους ἢ μεταλλίνας
ἐλασμάτα) Πάντω ὡς βωλόςυρος ἔλκων... μὲ... πέρα... εἰδερμένα... γὰρ...
ἦταν... πρὸς... ἔλκων... κοφτερὰ... γὰρ... καὶ... κοφτερὰ...
μακρὰ... ὡς βωλόςυρος... γὰρ... καὶ... ἔλκων... αὐτὰ... ἔλκων...
δούλα..*

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ;

..... Ἀρχίζει... σὺν... 9... τὸ πρῶτ' καὶ... ἐμμελῶς...
 ...κατὰ... 4... τὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἐξ... τὸ...
 ...καὶ... ἐν... ἐν... ἐν... ἐν... ἐν...
 ...Ποῦ... φέρει... ὅπου... ἐκ... ἐκ... ἐκ...
 ...ξ... καὶ... ἀπὸ... περὶ... ἀπὸ... ἀπὸ... γὰρ...
 ...να... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

..... Χρησιμοποιεῖται... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...
 ...ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...
 ...ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...
 ...ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

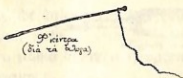
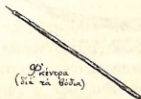
- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

..... Καὶ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...
 ...ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

..... Ἐκ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...
 ...ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ... ἀπὸ...

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . . *Ἐ. Λαζαν. δύο· τρεῖς· πέντε·*

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Μάλαμα

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνορατοὶ καὶ ἀγωγιάτες) οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν . . .

*ἤλωνίζον οἱ τοῦ ζῶα καὶ τοῦ παλὰ ἀλώμεν με
τὸ γεύμα του (ἐν Κρήτῃ)
ἢ χρανίον πλάσμα που μετὰ λαβεῖ ἀπὸ τῆς
επιγνῆ· πάλ· λα' μαν· ἕνας ἀπὸ ἀλμῶνι, μέχρι νὰ θῇ
ἀπὸ τοῦ ἀλμῶνι, λέγεται . . . δούλα . . .*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; . . .

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κοπάνος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ κυροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Τα' παιδιὰ... μὲ... ἐν... ἔναρ... τῆ... δού... τῶ... ἐτραγον...
... οὐχ... ριζ'... ἢ... αὐτο... τραγον... ὅταν...
... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ...
... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ...

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς).
... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ... ἔναρ...

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

... λέγονται... μίχμα... καὶ... τῶ... μίχμα... μίχμα...
... τῶ... τῶ... τῶ... τῶ... τῶ...
... τῶ... τῶ... τῶ... τῶ... τῶ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

...Ἐκαρφώνεται... τὸ θρινάκι... εἰς... μαχαίρᾳ... μαχαίρᾳ
καὶ... ὄχι... χίμα... μαχαίρᾳ... εἰς... ποδάρια...
...καὶ... ποδάρια... τῶρα... μαχαίρᾳ... καὶ... καὶ...
.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

...Τὸ... λίχνισμα... γίνεται... μετὰ... θρινάκι...
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...Πιχνα... εἰς... ἄνδρας... καὶ... καφεμένα... φρα...
...καὶ... γυναῖκα... (χίμα... ὅρα... φρα...)
...εἰς... καὶ... τοῖμα...
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύνων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἁλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

...Λίχονται... κόντυλοι... εἰς... καὶ... εἰς...
...καὶ... σπινθύνονται... εἰς... καὶ... σπινθύνονται...
...καὶ... μετὰ...
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξὶς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

..... Τὸ ζευγὺς (μόνο γιὰ τὸ σταφυλὶ καὶ κεκομμάτ))
..... γίνεταί· κί· τὰ βούδια καὶ τὰ βογχοῦρα

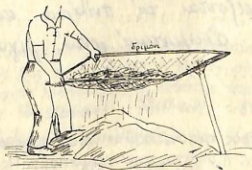
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

..... Γίνεταί· καὶ βούρο καὶ τρίτο· (χρῆμα τοῦ καρποῦ
για· κα· φύχον· αἰ· μουρόνρι· (εὐόνρι)· .. προηγείται
βίβαλα· α· βούμιας· καὶ· τὸ κόσκινο· αἰ· βό-τρία
χέια

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δормόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

[illegible]

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν· Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.

10. Καρπὸν... ἵππων... βουῶν... βοῶν... βοῶν... βοῶν...
 11. Σύν... καρπὸν... βοῶν... βοῶν... βοῶν... βοῶν...
 12. Σύν... βοῶν... βοῶν... βοῶν... βοῶν... βοῶν...

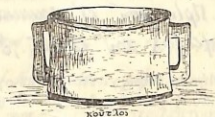
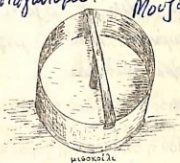
- 8) Ἄλ λ α ἔ θ ι μ α π ρ ο τ ο ὦ ν ἄ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Καθαρίζονται τα' πιάτα και' ρίχνονται...
 6. αυτά... ερωτασμένοι σ' αυτά: ρίχνουν και' ερωτα-
 σμένα.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλάι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνει· π.χ. ἡ δεκάτῃ, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκη. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνει; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπραξίν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

..... ἔρχεται... ὁ μὲν κατὰ... μισοκαίλι... ἔρχεται καὶ ἡ... ὁ μὲν...
ἀγρομένη περιοχή... καὶ μὲν... μισοκαίλι... ἡ... κατὰ... ἔρχεται...
...νε... καὶ... μισοκαίλι... καὶ... μισοκαίλι... ἔρχεται... ἡ... ἔρχεται... ἀγρομένη
μὲν τὸν Παχυμερὺς... μισοκαίλι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, ν'

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, ν' ν'

γ) τὸ χυφτιάτικο, ν'

δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ. ν'

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

μισοκαίλι = 20 δυνάμεις

κρούσιος = 44 δυνάμεις

μινάκι = 9 δυνάμεις

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηεῖας) Ὁ καρπὸς... ἔρχεται... ἔρχεται... ἔρχεται...

... καὶ... (ἔρχεται)... ἔρχεται... καὶ... ἔρχεται... ἔρχεται...
(ἔρχεται)... ἔρχεται... ἔρχεται...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τὰ... ἀχυρα... μέ... παρέτω, τε...
 πράγμα... κινέτω... ὑφ' ἑμάτω... κατεφέροντο... εὐὸν... ἀχε-
 ρῶνα... εἰδικῶ... ὀμφάτω, ὀνίτω... ἀπὸ... ἐπ' ἑμῶ...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τούτων καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

..... Ὁ... διτόρος... παρνοῦται... ἀπὸ... τοῦ... ἀπὸ...
 πρὶν... μὲν... εἰ... βασιμῶ... ἐπαρκαῶ... ἀπὸ... τοῦ... μαρμαρῶ...
 μέν... τῶν... ἐπ' ἑμῶ... ὅσα... ἐπὶ... ἡ... ἐπ' ἑμῶ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

..... Ἄναμμα... φωτιάς... γίνεται... μέν...
 τὴν... νύκτα... τῶν... λαμπρῶν... ὅταν... καί...
 ὁ... Ἰούδας... εὐὸν... περι... τῶν... ἀπὸ... ἐπ' ἑμῶ...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;...

..... Ανάβουν τήν φωτιά τα παιδιά.....

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τά κλέπτουν ; "Αν ναι, άπό ποίον μέρος ;

..... Μαζεύουν τα ξύλα τα μωμολα παιδιά από
τα γειτονικά προά τήν ετοιμότητα μέρη.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

..... Συγκεντρώνουν πρώτα προεναίμματα το παλιό
κίτα' ξέρα' ξύλα και έτοιμα λείπουν τήν φωτιά
από κορυφή δένδρα ρούχα και γάντια από τα παιδιά
έτοιμα έχουν και άλλα ξύλα έτοιμα.....

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

Ναι... καίονται :... Κατα' τὸ Πάσχα καί-
γεται ὁ Ἰούδας

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ